

Luonnonsuojelulain 83 §:n mukainen päätös koskien rauhoitettujen lintulajien häirintää

Hakija

NaturPro Films Oy

Asia

Lupahakemus koskien lintujen kuvaamista dokumenttia varten Pohjanmaalla, Keski-Pohjanmaalla, Etelä-Pohjanmaalla, Pirkanmaalla ja Satakunnassa.

Hakemus

Hakija hakee lupaa kuvata lintuja Yleisradion Avara Luonto -ohjelmasarjaa varten. Kuvauspaikat tulevat sijaitsemaan Ilmajoen, Seinäjoen, Lapuan, Toholammin, Huittisten, Kristiinankaupungin, Sastamalan, Vesilahden, Punkalaitumen, Ylöjärven ja Nokian alueilla. Tarkemmista kuvauspaikoista ei tällä hetkellä ole vielä tietoa. Lupaa haetaan vuosille 2024 ja 2025. Kuvausajankohdat tulevat asettumaan huhtikuusta heinäkuuhun. Lupaa haetaan tutkimus- ja opetustarkoituksessa.

Ohjelman työnimenä on "Lakeuden vuosi". Se kertoo suomalaisesta viljelymaisemasta, sen historiasta, nykytilasta, peltolajien ahdingosta, niittyjen uhanalaisuudesta, sekä maiseman että lajien tulevaisuuden näkymistä. Tarina kulkee maisemassa läpi neljän vuodenajan. Suurimmassa osassa tulee kuitenkin olemaan kesä. Dokumentin on tarkoitus tulla ulos vuoden 2025 joulun ja uudenvuoden tienoilla.

Avaran luonnon ohjelmat saavat perinteisesti suuria katsojalukuja, suuruusluokaltaan noin 500 000 katsojaa. Hyvin suurella todennäköisyydellä ohjelma tulee lähtemään myös kansainväliseen levitykseen. Ylen kansainvälinen myynti toimii aktiivisesti ja monet kotimaiset tuotannot ovat levinneet kymmeniin maihin ympäri maailmaa. Puhutaan siis varsin merkittävästä sivistyksellisestä ja valistuksellisesta saavutettavuudesta. Tätä tuetaan panostamalla laatuun esimerkiksi käyttämällä parasta mahdollista kamerakalustoa.

Hakija tarvitsee kuvaa ja tilanteita lintujen pesiltä. Kuvan tarve vaihtelee lajeittain. Töyhtöhyypästä riittää muutama hieno aamuhetki, tuulihaukan pesältä kaivattaisiin kuvaa haudontavaiheesta ja poikasten kasvuvaiheista. Korkean prioriteetin lajit kuvaamiseen ovat peltopyy, tuulihaukka, kiuru, töyhtöhyypä, kuovi, naakka, palokärki, kottarainen ja peltosirkku. Muita kuvattavia lajeja ovat fasaani, pensastasku, kivitasku, mustakurkku-uikku, telkkä, kurki, lehtokurppa, taivaanvuohi, viitakerttunen, luhtakerttunen, varpunen, pikkuvarpunen, punavarpunen, sarvipöllö ja suopöllö. Pesien määrää on vaikea arvioida, se riippuu saatavalla olevan materiaalin laadusta. Tiettyjen lajien osalta (esim. töyhtöhyypä ja kuovi) olisi hyvä saada kuvaa eri vaiheissa kevättä, jolloin kuvaussessioita on useita. Osalla lajeista (esim. varpuslinnut) riittää vain yksi kuvaussessio. Lajeille, joiden pesillä tapahtuu paljon asioita varsinkin poikasten kasvaessa (esim. tuulihaukka ja suopöllö), tehdään pesien lähelle jo keväällä kiinnikkeet kameroille, jotta kameroiden kiinnittäminen ja kuvaus onnistuvat vaivattomasti.

Lintujen pesiä kuvattaisiin tulitikkuaskin kokoisten kameroiden avulla. Ne naamioidaan mahdollisimman huomaamattomiksi ja viedään paikalle varovaisuutta noudattaen. Kameran olisivat pesissä 5–10 tuntia ja haettaisiin sen jälkeen pois. Aikaisempien kokemusten mukaan linnut eivät huomioi minikameroita. Ne ovat pesältä pois muutamasta minuutista varttiin riippuen lajista. Jossakin tapauksissa käytetään myös isompia videokameroita, mutta ne asetetaan sivummalle pesästä. Kuvaa voidaan tarvita myös pesän ulkopuolelta, esimerkiksi ruokaa tuovista emoista. Kamera voidaan asettaa esimerkiksi kivelle tai oksalle, kuvaamaan paikkaa, johon linnut laskeutuvat ennen pesälle menoa. Kameroiden asentaminen ja pois kerääminen on hyvin nopea operaatio. Molempiin menee aikaa noin puoli minuuttia. Kamera viritetään valmiiksi sille kuuluvalla alustalla (käytän mm luonnonkiviä, joihin on pultattu kameran kiinnike), naamioidaan ja kamera vain asetetaan sopivaan valoon pesään nähden. Puussa oleviin pesiin kamera kiinnitetään nopeasti esim. oksaan laitettavalla puristimella.

Hakijalla on aikaisempaa kokemusta dokumenttien kuvaamisesta ja samankaltaisista kuvausmenetelmistä. Lisäksi hakija on itse lintuharrastaja. Kuvauksissa huomioidaan aina säätilanne. Kuvaamista ei tehdä kylmällä säällä tai jos on sateen uhka. Kuvausta harkitaan silloin, kun sää on lämmin ja poutainen. Kuvauksessa huomioidaan aina myös ympärillä oleva lintutilanne, erityisesti varislintujen osalta. Kameroita tai pesiä ei merkitä, koska varikset voivat oppia merkintäsystemin ja löytää niin pesäpaikat. Hakijalla on hyvät verkostot kokeneisiin luontoharrastajiin koko tuotantoalueella. Erityisesti töyhtöhyppä ja kuovi ovat lajeja, joiden kuvaukset toteutettaisiin yhteistyössä paikallisten linturengastajien kanssa. He tietävät paikat ja linnut ja myös poikasten kuoriutumisaikat. Hakija etsii pesiä myös omatoimisesti. Hän osaa nähdä silloin paremmin myös paikkojen potentiaalin. Erityisen tavoiteltava kuvausajankohta olisi kahlaajien poikasten kuoriutuminen. Pesäkuvauksen tarve pyritään kuitenkin joka tapauksessa minimoimaan.

Määräykset, joita hakemus koskee

Tuulihaukka, kiuru, töyhtöhyppä, kuovi, palokärki, kottarainen, peltosirkku, pensastasku, kivitasku, kurki, lehtokurppa, taivaanvuohi, viitakerttunen, luhtakerttunen, varpunen, pikkuvarpunen, punavarpunen, sarvipöllö ja suopöllö lajit ovat luonnonsuojelulain (9/2023) 69 §:n nojalla rauhoitettuja. Lisäksi peltosirkku, pensastasku ja varpunen ovat uhanalaisia. Luonnonsuojelulain 70 § kieltää rauhoitettujen eläinlajien tahallisen häirinnän, erityisesti eläinten lisääntymisaikana, tärkeillä muutonaikaisilla levähdysalueilla tai muuten lajien elämänsyklinen kannalta tärkeillä alueilla.

Luonnonsuojelulain 83 §:n 3 mukaan ELY-keskus voi myöntää luvan poiketa kielloista, jollei muuta tyydyttävää ratkaisua ole, mm. tutkimus- ja opetustarkoituksessa.

Päätös ja lupaehtot

Varsinais-Suomen ELY-keskus myöntää hakijalle luvan kuvata hakemuksessa lueteltujen lajien pesintää alla luetelluin ehdoin.

- 1 Lupa ei koske peltosirkkua. Punavarpusen pesälle saa mennä vain poikasvaiheessa.
- 2 Lupa on voimassa 31.12.2025 asti hakemuksessa mainittujen kuntien alueilla Pohjanmaalla, Keski-Pohjanmaalla, Etelä-Pohjanmaalla, Pirkanmaalla ja Satakunnassa.
- 3 Kuvaus tulee toteuttaa niin, ettei se vaaranna kuvattavien lintujen tai muiden alueella pesivien lintujen pesintää missään vaiheessa. Mikäli kuvauksen havaitaan häiritsevän pesintää, tulee se heti keskeyttää ja poistua paikalta viipymättä pesintää häiritsemättä.
- 4 Käytettävät laitteet ja välineet on sijoitettava ja/tai naamioitava siten, että ne eivät houkuttele petolintuja tai esimerkiksi ulkopuolisia henkilöitä pesän läheisyyteen.

- 5 Sateisella tai kylmällä säällä ei saa kuvata munien ja poikasten kylmettymisen ehkäisemiseksi.
- 6 Hakija vastaa siitä, että kaikki luvan mukaisiin toimenpiteisiin osallistuvat henkilöt noudattavat tämän luvan ehtoja.
- 7 Tämä lupa tai sen kopio on oltava mukana toimenpiteitä (esim. puhelimesta) ja pyydettyäessä lupa on esitettävä.
- 8 Dokumentissa, jossa kuvamateriaalia käytetään, tulee olla maininta, että kuvaukselle on myönnetty luonnonsuojelulain mukainen poikkeuslupa rauhoitettuja lintuja koskevista rauhoitusmääräyksistä. Samassa yhteydessä on mainittava tämän päätöksen asianumero VARELY/6727/2023.
- 9 Mikäli toimenpiteitä tehdään Natura-alueilla, toimenpiteet eivät saa heikentää Natura-alueen suojeluperusteena olevia luonnon arvoja. Natura-alueilla toimittaessa on kuvauksesta oltava yhteydessä alueelliseen ELY-keskukseen.
- 10 Mikäli toimenpiteitä tehdään perustetuilla luonnonsuojelualueilla, tulee hakijan tarvittaessa erikseen hakea lupaa poiketa näiden alueiden rauhoitusmääräyksistä. Yksityisten luonnonsuojelualueiden osalta lupaviranomainen on alueellinen ELY-keskus ja valtion suojelualueiden osalta Metsähallitus.
- 11 Hakija vastaa tarvittaessa yhteydenpidosta muihin viranomaisiin ja maanomistajiin.
- 12 Varsinais-Suomen ELY-keskus valvoo lupaehtojen noudattamista yhdessä alueellisten ELY-keskusten kanssa. Luvan valvonnan yhteydessä voidaan tarvittaessa tehdä tarkastuksia.
- 13 Luvan käytöstä tulee raportoida vuosittain seuraavan vuoden tammikuun loppuun (31.1.) mennessä. Raportti toimitetaan Varsinais-Suomen ELY-keskuksen kirjaamoon (kirjaamo.varsinais-suomi@ely-keskus.fi) päätöksen asianumerolla VARELY/6727/2023 varustettuna. Raportissa tulee ilmetä lopulliset kuvauspaikat, kuvauspäivät sekä arvio kuvauksen vaikutuksista alueen rauhoitettujen lintujen pesintään. Lisäksi tulee raportoida mitä lajeja kuvattiin, kuinka monta pesää laji kohti, missä pesinnän vaiheessa kuvaus tapahtui sekä arvio, kuinka kauan kamera oli pesillä.
- 14 Hakijan tulee pyydettyäessä luovuttaa kuvamateriaali Varsinais-Suomen ELY-keskukselle suojelutarkoitusta varten. ELY-keskus voi harkintansa mukaan luovuttaa materiaalia kolmansille osapuolille em. tarkoituksessa.

Perustelut

Hakemus täyttää luonnonsuojelulain 83 §:n ehdot ja poikkeaminen rauhoitussäännöksistä on perusteltua tutkimus- ja opetustarkoituksessa. Lintudirektiivin 10 artiklan mukaisesti jäsenvaltioiden on edistettävä luonnonvaraisten lintujen tutkimusta sekä muuta työtä niiden suojelemiseksi. Tämä dokumentti tukee tätä tavoitetta. Ohjelma käsittelee viljelymaisemaa ja sen lajeja, joihin sisältyy useita uhanalaisia lajeja, sekä luontotyyppejä. Ei ole olemassa muuta tyydyttävää vaihtoehtoa saada vastaavaa materiaalia.

Lupaa on rajoitettu peltosirkun ja punavarpusen pesintöjen osalta. Peltosirkun pesiä ei saa kuvata lainkaan, sillä lajin parimäärä on Suomessa romahtanut erittäin voimakkaasti ja jäljellä olevien pesintöjen onnistumista ei tule vaarantaa. Tämän lajin kannalta muu tyydyttävä ratkaisu on kuvata pesäpaikkaa, aikuisia lintuja tai pesästä lähteneitä poikasia etäämmältä ja kertoa lajin tilasta niiden avulla. Punavarpusten pesille saa mennä ja kameran saa asentaa vasta poikasvaiheessa, sillä ne tunnetusti hylkäävät pesän helposti sen tullessa häirityksi rakennus- tai munavaiheessa.

Luvan ehtojen mukaisilla toimenpiteillä ei ole vaikutusta lajien suotuisaan suojelutasoon tai sen saavuttamiseen. Hakijalla on aikaisempaa kokemusta vastaavanlaisesta toiminnasta. Lisäksi kuvauksen käytännöt (esim. kameran asettelu, sään ja petojen huomiointi) ovat suunniteltu niin, että ne häiritsevät pesintää mahdollisimman vähän. Tällä tavalla toimiessa minimoidaan kuvattavalle kohteelle ja muulle lajistolle aiheutuvaa

haittaa. Kuvausryhmä käyttää apunaan myös paikallisia lintuharrastajia, mikä osaltaan edesauttaa em. tavoitteita.

Muuta huomioitavaa

Peltopyy, fasaani, telkkä ja lehtokurppa ovat riistalajeja ja naakka rauhoittamaton laji, ja niistä säädetään metsästyslaissa. Niiden osalta poikkeuslupaa tulee hakea Suomen riistakeskuksesta.

Sovelletut oikeusohjeet

Luonnonsuojelulain (9/2023) 1 §, 34 §, 69 §, 70 §, 83 §, 121 §

Laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa (13/2003) 19 §

Valtioneuvoston asetus (1357/2022) elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten, työ- ja elinkeinotoimistojen sekä kehittämis- ja hallintokeskuksen maksullisista suoritteista vuonna 2023

Valtioneuvoston asetus (1215/2023) elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten, työ- ja elinkeinotoimistojen sekä kehittämis- ja hallintokeskuksen maksullisista suoritteista vuonna 2024

Päätöksen voimaantulo

Päätöksen mukaisiin toimenpiteisiin saa ryhtyä luvan saavutettua lainvoiman muutoksenhakuajan ja mahdollisen muutoksenhaun jälkeen.

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Turun hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on liitteenä, päätös on annettu tiedoksi yleistiedoksiannolla.

Asiakirjan hyväksyntä

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt ylitarkastaja Kaisa Merimaa ja ratkaissut ylitarkastaja Tapio Aalto.

Liitteet

Valitusosoitus

Tiedoksi

Yleistiedoksianto

Suoritemaksutta

Tämä asiakirja VARELY/6727/2023 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument VARELY/6727/2023 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Aalto Tapio 28.02.2024 13:22

Esittelijä Merimaa Kaisa 28.02.2024 13:23